

irritum, quicquid post appellationem hujusmodi inventerit attentatum &c.

[1 Unde petebant, ut ipsorum probationes recipi, & probari adificium mandavimus.]

CAP. IV.

Summarum est supra capitulo proximo.

Gregorius IX. [an. 1230.]

IS, cui opus novum te nunciaste proponis, non obstante cautione, quae offertur ab ipso de opere destruendo, si non jure edificatum existat, tenetur de per trium mensium spatium expectare, juris tui praedictum probare volentem.

TITULUS XXXIII. DE PRIVILEGIIS, ET EXCESSIBUS PRIVILEGIATORUM.

CAP. I.

Episcopalis dignitas non debet tribui, nisi locis insignibus, & populosis.

Leo Papa. [an. 459.]

Episcopalia gubernacula non nisi majoribus populis, & frequentioribus civitatibus praesidere oportet, ne honor, cui debent excellentiora committi, sui numerositate vilescat.

CAP. II.

Non obstante privilegio fori, potest Laicus Ecclesiam malefactor per Ecclesiam puniri.

Gregorius P. Subdiacono. [an. 600.]

Sicut in iudiciis Laicorum privilegia turbare nolumus, ita eis praedictis nobis moderata volumus auctoritate resistere. Violentos itaque Laicos coercere, non contra legem est agere, sed legi facere c subsidium.

CAP. III.

Religiosi etiam exempti Ecclesias, & decimas non debent a Laicis recipere, sine consensu diaconorum. hoc dicit usque ad §. Excommunicatos.

Alexand. III. in Concil. Lateran. d [an. 1179.]

Cum & plantare sacram religionem, & plantatam fovere modis omnibus debeamus, nusquam e hoc melius exequimur, quam si nutrire ea, quae recta sunt, & corrigere, quae profectum virtutis impediunt, commissa nobis auctoritate curemus. Fratrum autem, & Coepiscoporum nostrorum conquestione comperimus, quod fratres Templi, & Hospitalis, & alii Religiosi, indulta sibi ab Apost. sede privilegia excedentes contra Episcopalem auctoritatem multa praesumunt, quae & scandalum faciunt, & grave pariunt periculum animarum: [& inf. 1] Ecclesias igitur, & decimas de manu Laicorum sine consensu Episcoporum, tam illos, quam etiam quoscunque alios Religiosos recipere prohibemus, dimissis quascunque contra tenorem istum aliquo tempore receperunt.

[1 Proposuerunt enim, quod Ecclesias recipiunt de manu Laicorum, excommunicatos, & interdictos ad Ecclesiastica recipiunt sacramenta, & ad sepulturam admittunt in cunctis Ecclesiis suis praeter eorum conscientiam, & instituunt, & amovunt Sacerdotes, & fratribus eorum ad eleemosynas quarendas euntibus, est indultum eis, ut in adventu eorum jucundo semel in anno aperiantur Ecclesiae, atque in eis divina celebrantur officia, plures ex eis de una sive diversis domibus ad interdictum locum sepius accedentes, indulgentia privilegiorum nostrorum in celebrandis officiis, & sepeliendis mortuis abutuntur, & mortuos apud interdictas Ecclesias sepelire praesumunt. Occasione quoque confraternitatum, quas in pluribus locis faciunt, robor & auctor. Episcopalem enervant, dum contra eorum sententiam sub aliorum privilegiorum obtentu munire cunctos intendunt, qui

a Denunciaste. b C. 2. eod. tit. in 1. comp. c Ferre, legendum est, ex registro. d In Conc. Lat. sub Alex. III. c. 9. & c. 3. eod. tit. in 1. comp. e nunquam. f veritatis, in Concilio.

ad eorum fraternitatem voluerint se conferre. In his autem, quia non tam de majorum conscientia, quam de minorum discretionem exceditur, & removenda ea, in quibus excedunt, & quae dubitationem faciunt, decrevimus declaranda.]

Excommunicati, & interdicti omnino non debent admitti ad divina, etiam per Religiosos exemptos. h. d. usque ad §. In Ecclesiis. Abbas Siculus.

§. 1. Excommunicatos a quoque, & nominatim interdictos tam ab illis, quam ab omnibus aliis juxta Episcoporum sententiam statuimus evitandos.

Religiosi etiam exempti in Ecclesiis non pertinentibus ad eos, pleno jure non instituunt, nec destruant inconsultis Episcopis, sed rationem exigunt in temporalibus ab institutis. hoc dicit usque ad §. Quod si.

§. 2. In Ecclesiis vero suis, quae ad eos pleno jure non pertinent, instituendos Presbyteros Episcopis representent, ut eis de plebis cura respondeant. Ipsi vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Institutos etiam inconsultis Episcopis non audeant remove.

Hospitalarii, & Templarii semel in anno celebrant in Ecclesia posita in loco interdicto, ibi tamen non sepeliuntur corpora mortuorum. h. d. usque ad §. De confratribus. Abbas.

§. 3. Quod si Templarii, vel Hospitalarii ad Ecclesiam venerint interdictam, non nisi semel in anno ad Ecclesiasticum officium admittantur, nec tunc ibi sepeliuntur corpora defunctorum.

Confratres exemptorum, seu ipsorum oblatis, qui in totum non se transferunt, judicari possunt ab ordinariis locorum. h. d. usque ad fin. Abbas Siculus.

§. 4. De confratribus hoc constituimus, ut si non se praedictis fratribus omnino reddiderint, sed in proprietatibus suis omnimodo duxerint remanendum, propter hoc ab Episcoporum suorum sententia nullatenus eximantur, sed potestatem suam in eos, sicut in alios parochianos suos exercent, cum pro suis fuerint excessibus corrigendi. Quod autem de praedictis fratribus dictum est, ab aliis quoque Religiosis, qui praesumptione sua Episcoporum percipiunt jura, & contra canonicas eorum sententias, & tenorem privilegiorum nostrorum venire praesumunt, praecipimus observari. Si enim contra institutum hoc venerint, & Ecclesiae, in quibus ista praesumpserint, subiaceant interdicto, & quod egerint, irritum habeatur.

CAP. IV.

Suis privilegiis privandus est, qui alienis derogat. Idem Archiepiscopis (& c. Episcopis) ad quos litterae istae pervenerint. [an. 1179.]

Dilecti filii fratres Hospitalis Hierosolymitani transmissa nobis conquestione monstrarunt, quod vos eis de malefactoribus suis justitiam facere non vultis, privilegia ipsorum recipere contemntes: [& inf. 1] Pro certo sciatis, quod nos concessa vobis privilegia decurtabimus, cum Ecclesiae Rom. scriptis authenticis obviare minime timeatis.

[1 Nec ipsos eleemosynas quere in vestris parochiis, aut confratres eorum sepelire aliquatenus permittatis. Quoniam igitur iidem fratres multis sunt libertatibus, & privilegiis a Rom. Pontificibus praemuniti, quae ut nostris temporibus infringantur nolumus sustinere. F. v. p. a. f. m. q. jam dictis fratribus in his, quae sibi a Rom. Eccl. noscuntur indulta fuisse, nullam prorsus molestiam faciatis, nec ea sibi contradicere, vel denegare aliquatenus attentetis. Si enim de vobis in veritate de cetero talia poterimus comperire.]

CAP.

a Vide Calixtum Pap. I. epist. 2. ad Episcopos Galliae. Referunt Burch. I. 11. decr. c. 38. & Ivo p. 14. c. 102. b Praeter Panorm. & alios vid. hic Marianum Socin. & alios in c. 2. sup. de foro compet. & gloss. & Geminianum in c. quisquis 7. q. 4. c Haec duo voces, & Episcopis, desunt in aliquot, & vetustis, & recentioribus. d C. 4. eod. tit. in 1. comp.

CAP. V.

Etiam privilegiati non possunt admitttere excommunicatos ad sepulturam: & si admiserint, debent inde eos ejicere: & si non fecerint, Episcopus supplebit.

Idem Cantuarien. Archiepiscopo. [an. 1179.]

AD haec a: [& inf. 1] Mandamus, quatenus Hospitalariis praecipias, ut si quos in excommunicatione defunctos in coemeteriis Ecclesiarum sepeliant, eos extra coemeteria ejiciant: quod si facere noluerint, tu hoc de his, quos in excommunicatione defunctos esse constiterit, exequaris.

[1 In beatorum Apostolorum Principis cathedra Domino disponente quanquam immeriti sumus constituti, ut plantare debeamus, quae ad divinum spectant decorem, & evellere & eradicare curemus, quae obvia sunt rationi, & profectum impediunt salutis. Intelleximus sane, quod Hospitalarii nominati excommunicatos contra prohibitionem Episcoporum Ecclesiasticae praesumunt tradere sepulturae, non cogitantes, quoniam grave sit eis in morte communicare, quos dum viverent, Ecclesia a suo sinu pro suis excessibus segregavit. Unde quoniam hujusmodi praesumptionem, & temeritatem nolumus, nec debemus aliquatenus tolerare: F. v. p. a. f.]

CAP. VI.

Contra privilegium Ecclesiae praescribitur spatium XXX. annorum, hodie vero XL. ut infra. eod. Accedentibus.

Idem Abbati, & Monachis S. Andreae Cisterciens. Ordinis. [an. 1179.]

SI de terra, quam habetis in Parochia Canonicorum de Plautio, per XXX. annos eis decimas perfolvistis, eas sibi de cetero integre perfolvatis. Licet enim privilegiorum Rom. Eccl. beneficio fratribus Cisterciens. Ordinis e indultum fuerit, quod de laboribus suis nullas decimas percipere debeant, de privilegio tamen indulto tanto tempore vobis detrahare voluistis, cum liberum sit unicuique suo juri renunciare, eoque modo non potestis vos in hac parte tueri.

CAP. VII.

De privilegiis non est judicandum, nisi eorum tenore inspecto, & secundum continentiam eorum ab omnibus subditis sunt servanda.

Idem Ambien. d Episcopo. [an. 1179.]

Porro etiam Templarii, & Hospitalarii multa sunt libertatis praerogativa donati, non dubitamus, quin aliam libertatem habeant in locis, in quibus antequam pervenissent ad eos, fuerant habitatores: quod totum ex inspectione privilegiorum plenius advertere potes, & secundum quod inveneris, ita observes. Sic enim eos volumus privilegiorum suorum servare & tenorem, quod eorum metas transgredi minime videantur.

CAP. VIII.

Per solutionem census, quae fit Rom. Eccl. non probatur exemptio a jurisdictione Episcoporum.

Idem I. Apost. sedis Legato. [an. 1179.]

REcepimus litteras, quas de Ecclesiis censuibus direxisti. Ceterum diligentiam tuam volumus non latere, quod sicut non omnes, qui specialiter B. Petri juris existunt, annuatim Apost. sedi censum exsolvunt, ita non omnes censuales ab Episcoporum subjectione habentur immunes. Inspicienda sunt ergo Ecclesiarum privilegia, & ipsorum tenor est diligentius attendendus, ut si fuerit deprehensum, quod Ecclesia, quae censum solvit, specialiter B. Petri juris existat, & ad iudicium perceptae libertatis census annuus conferatur, non immerito poterit speciali praerogativa gaudere. Si vero ad iudicium perceptae protectionis census perfolvitur, non ex hoc juri dioec. Episcopi aliquid videtur esse subtractum.

a C. 6. eod. tit. in 1. comp. b C. 9. eod. tit. in 1. comp. c Dicitur, odinis, deest in antiquis Cod. d Albien. d. Albian. e C. 10. eod. tit. in 1. comp. f Dorati. g conservare. h C. 1. eod. tit. in 2. comp. i al. indicium, in aliquot antiq. ut paulo post.

CAP. IX.

Privilegium uni concessum non potest ad alium extendi, propter identitatem rationis. h. d. & solet quotidie allegari.

Idem.

Sane: [& inf.] Temerarium est, & indignum, aliquem sibi sua auctoritate praesumere, quod Rom. Ecclesia alicui certa ratione inspecta singularibus voluit beneficiis indulgere.

CAP. X.

In Oratoriis privatis campana publice teneri non possunt etiam per Religiosos. h. d. & tene menti hunc textum, quia quotidie allegatur, & est in usu.

Celestinus III. Abulen. Episcopo. [an. 1195.]

Attentibus a literis certificari desideras, utrum Templariis, Hospitalariis, & aliis Oratoria in domibus suis habentibus, liceat campanas in eis ponere, publiceque pulsare: Respondemus autem consult. t. quod non licet eis hoc agere, quin potius per te per cens. Eccl. appell. rem. coecendi sunt, ut ita sint suo jure contenti, quod justitiam non impediunt aliorum.

CAP. XI.

Intota provincia exhortationis officio privantur Hospitalarii, qui mittunt pro eleemosynis cruce falso signatos & si missi sunt Laici, excommunicantur: si sunt Clerici, ab officio, & beneficio suspenduntur: & eadem suspensione puniuntur, qui ante reconciliationem in polluta Ecclesia celebrant: & suspensi per Episcopos exemptos absolvi non possunt: & fratres privilegiatorum, qui ad eos se omnino non transferunt, privilegiati non sunt.

Innocentius III. Archiepiscopo Lugdon. [an. 1212.]

Uarum nos tenor edocuit litterarum, quod fratres hospitalis S. Joannis Laicos, & illiteratos mittunt pro eleemosynis colligendis: [& inf. 1] Cum enim in quadam Ecclesia baptismali, eis a praedecessore tuo collata, quidam eorum percussione Vicarium Sacerdotem e ipsam Ecclesiam sanguinis effusione foedasset, usque ad reconciliationem divina ibidem interdixisti officia celebrari: sed nihilominus d ipsi in ea divina officia celebrarunt. Alios vero Presbyteros ab officio suspensos per Episcopos suos iidem, cum sint Laici ad divina officia instituendo exequent. Quosdam praeterea, qui cum uxoribus suis in domibus propriis commorantur, eo quod eis de suis aliquid conferunt annuatim, ita emancipare contendunt, ut aliquibus secundum legem terrae de sibi obiectis respondere minime teneantur. Verum quia privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate: Frat. tuae mandamus, quatenus si quos Clericos, aut Laicos a dictis fratribus pro colligendis eleemosynis cruce falso signatos inveneris, his, a quibus ipsos missos esse constiterit, per totam provinciam tuam g exhortationis officium interdicas: missos, si Laici fuerint, excommunicationis mucrone percillas: si Clerici, ab officio, beneficioque suspendas, nullo prorsus privilegii beneficio, vel appellationis remedio prevalente. Eos vero, quos in praedicta Ecclesia lege tibi dioec. ana subiecta post interdictum tuum divina celebrare cognoveris, eadem poena suspensionis involvens, in ea [donec reconciliata fuerit] officia non permittas celebrari divina: Presbyteros etiam suspensos ab Episcopis suis, & per praedictos fratres ad officia sua temere restitutos, in

a C. 2. eod. tit. in 2. comp. b alit. quinimo potius per te, & c. c. C. 1. eod. tit. in 3. comp. d al. ipsi ibi in ea, & c. e Dicitur, divina, deest in antiquioribus exemplarib. f Vid. l. Judeos. C. de iudeis. l. qui sine ff. de negot. gest. & l. liberam ff. de pecul. g Suam, legitur in vulgatis libris, ex antiq. tuam, repositum est. h celebrasse. i al. ita: & praedictos fratres, & c. ceterum ex veteribus exemplaribus lectio impressa reposita est, & rescripti series ostendit is legi oportere.

eandem sententiam suspensionis reducas. Illos vero, quos ad respondendum aliis secundum legem terræ pro præmissa causa afferunt non teneri, nolumus excusari, quia eos ad respondendum (sublato appellationis impedimento) compellas.

[1 Quas populus ex devotione pro sustentatione puperum præfato loco mittere consuevit. Quidam vero, qui non sciunt per se loca omnia circumire, sibi Clericos Sacerdotes, Laicos etiam rudes, nec religiosos in nequitia exercitatos assumunt, eorum pectoribus crucis characterem imponentes, sicque gula & ebrietati deserviunt, se valde inhonestos in aliis ostendentes, Clerum, & populum graviter scandalizant, cum ipsi sint Laici Priorum tamen funguntur officiis, & tam Clericis quam Sacerdotibus præponuntur: & non solum Episcopis inobedientes existunt, verum etiam quasdam immunitates, tanquam ab Apostolica sede sibi indultas præsumunt sibi temere vendicare.]

CAP. XII.

Contenta in instrumento perduto probari possunt per testes, qui illud perlegerunt, si deponunt de tenore, & quod erat sine vitio. h. d. Et non est alibi casus ita clarus.

Idem Abbati, & Conventui S. Petri Eugubini.

(an. 1212. Roma in Marcam.)

I. CUM olim aessemus apud Perusium constituti, & tu, fili Abbas, privilegium Lucii Papæ nobis præsentans postulareris innovari propter contradictionem Eugubini Episcopi asserentis hoc in tuum præjudicium redundare, non fuit effectui mancipatum: [& infra.] Te igitur, & præfati Episcopi procuratoribus in nostra præsentia constitutis, B. b. Basilicæ XII. Apostolorum Presbytero Cardinali dedimus in mandatis, ut super amissione, ac tenore privilegiorum recipere testes, quos duces producendos, qui fideliter redegit in scriptis depositiones X. testium juratorum: quorum depositionibus publicatis dicti procuratores ad producendos testes, per quos inductos a parte adversa repellentur, inducias postularunt, quas sub eo tenore illi duximus concedendas, ut apud sed. Apost. probarent, quæ vellent, ubi onus probationis pars altera subiisset: [& infra. 1]

Nos vero tam per depositiones testium, quam assertiones quorundam fratrum nostrorum liquido cognoscentes talem dicti privilegii fuisse tenorem, quod videlicet cœnobium vestrum nullo mediante ad Rom. Eccl. pertineret, & quod non liceret alicui Episcopo eidem monasterio, & ejus Ecclesiis excommunicationem indicere, ut fratres illic Domino servientes ab omni potestate liberi Rom. Eccl. libertatis gratia potirentur, & quod nulla in eis mentio diocesani Episcopi habebatur: illud etiam attendentes, quod cum tu, fili Abbas, tempore Celestini prædec. nostri ad ipsius præsentiam accessisses, ipse inspectis Ecclesiæ tuæ privilegiis, te [licet excommunicatus ab Eugub. Episcopo dicereris] tanquam non ligatum admisit ad osculum [quod præsumitur non fecisse, nisi monasterium vestrum cognovisset ad Rom. Ecclesiam specialiter pertinere] decernimus privilegium illud Lucii Papæ, quod sine reprehensione bullæ, chartæ, vel literæ apparebat, quando fuit nobis ostensum, illius fuisse tenoris, cujus per depositiones testium, & assertiones fratrum nostrorum noscitur extitisse.

[1 Ceterum quoniam infra tempus datum terminum, & receptum qui producendis testib. datus fuerat defecerunt.]

CAP. XIII.

Innovatio privilegiorum novum jus non tribuit, sed antiquum conservat. h. d. quoad titulum.

Idem Cathedrali, delecto, & Abbati trium Fontium. [an. 1213.]

EX parte e Abbatis, ac sororum Jotren. Ecclesiæ extitit intimatum, quod Melden. Episcopus com-

a C. 2. eod. tit. in 3. comp. vid. Bald. in l. fin. C. de ed. Bart. tract. de test. Specul. t. de legato. §. sup. rest. num. 17. Doctor in l. ult. C. de edicto D. Hadr. toll. b P. c. al. privilegii. d Cathalen. e C. 3. eod. tit. in 3. comp.

missionis occasione cujusdam (per a literas) ad Judices delegatos obtentæ (in qua nulla mentio habebatur de ipsarum privilegii, quæ illas & earum Ecclesias, Clerum & populum Jotren. ad Apostolicam sedem nullo mediante spectare declarant, quorum ipse non erat ignarus) eos incepit graviter molestare, obedientiam ab ipsis, ac a Clero, & populo Jotren. subjectionem omnimodam requirendo: (& infra.) Verum cum Judices ipsas valde gravarent, ad appellationis beneficium convolarunt: (& infra.) Sed Judices appellationi non deferentes, nec fragilitati sexus compatientes earum, in Abbatissam excommunicationis, & in Clerum, & in populum Jotren. interdicti sententias protulerunt. Sane cum jam nuncios Jotren. Ecclesiæ prædictæ, & alia in nostra præsentia retulissent, privilegium nobis Apostolicum ostendunt, per quod Ecclesiam Jotren. constabat ad Romanam Ecclesiam specialiter pertinere. Nos autem eisdem nuncios propter appellationem prædictam diutius detinentes, quia tandem nullus apparuit idoneus responsalis, qui partem defenderet b adversam, privilegium Apostolic. sed. Ecclesiæ Jotren. concessum duximus innovandum, ita tamen, ut per innovationem ipsius eidem Ecclesiæ non plus juris accrescat, quam per privilegia prædecessorum nostrorum obtinuit: cum per hoc non novum ei concedere, sed antiquum jus conservare velimus.

CAP. XIV.

Ecclesia utens duplici privilegio exemptionis, licet succumbat ex uno, potest nihilominus ex alio se juvare & obtinere: nec tenetur exemptus promittere obedientiam diocesano: vigore tamen exemptionis non potest sine licentia diocesani Ecclesiam construere in loco non exempto: & si exemptus de facto in loco non exempto construxit Ecclesiam, cedit juri Episcopi.

Idem Colubrien. c. Episcopo. [an. 1213. Romæ.]

CUM olim d. propter quæstiones, quas adversus Priorem, & Canonicos monasterii sanctæ Crucis habebas, pro quibus ad audientiam nostram fuerat appellatum, moram feceris longiorem: quia pro parte altera nullus comparuit responsalis, eidem certum terminum duximus præfigendum, in quo venirent, vel mitterent super privilegiis omnibus, & libertatibus, quæ a Romanis Pontificibus, vel ab M. quondam Colubrien. Episcopo se habere dicebant, & super aliis quæstionibus adversus eos a Colubrien. Ecclesia intentatis, definitivam sententiam recepturi: (& infra.) Interim autem utrique parti liceret coram dilectis filiis tuis de Alcobatia, & de Serra e Abbatibus, & F. Monacho Alcobatiæ, quibus causa prius fuerat delegata, proponere, ac probare, si quid aliud proponendum duceret f ac probandum: (& infra.) Judices autem sufficienter actum esse de causa credentes, monasterium sanctæ Crucis in expensis, quas per quadriennium occasione hujusmodi negotii juraveras te fecisse, damnarunt, infirmantes sua sententia libertatem, quam dictus M. Colubrien. Episcopus contulerat monasterio sanctæ Crucis, Canonicorum assensu per Portarium Regis extorto. Præterea, quia idem M. prædecessor tuus fuerat Canonicus regularis, & duo millia Marabatinorum g, quæ acquirerat, in Episcopum jam promotus monasterio dederat memorato, ipsum ad restitutionem eorum Judices condemnarunt. Insuper Ecclesias omnes, quas monasterium præter Episcopi Colubrien. assensum propria auctoritate fundarat (quia pars sanctæ Crucis, nec præscriptione, nec defensione alia, probationibus contra se factis obstitit) judicaverunt in jus Colubrientis Ecclesiæ, cum fructibus medii temporis revocari: (& infra.) Tandem procurator mona-

a Hæc duo voces, per literas, desunt in antiquior. C. & omnibus Vaticanis. b defenderem. c al. Colubrien. d Cap. 4. eod. tit. in 3. comp. e Serra. al. Serra, f al. ita proponendum ducerent ad probandum. g al. Morabatinorum.

monasterii proposuit sententiam non valere nec tenere. Quod si alias etiam sententia memorata teneret, quia tamen monasterium fuit indefensum, nec exhibita fuerant coram eis privilegia libertatis (ne delictum personæ in damnum Ecclesiæ redundaret) debebat ad exhibitionem privilegiorum suorum admitti, quod sibi concedi de solita benignitate sedis Apost. postulavit. Nos igitur attendentes, quod eadem privilegia non solummodo pro libertate monasterii faciebant, sed etiam exprimebant jus nostrum, & Eccles. Rom. justitiam tuebantur: ne in nos monasterii læsio redundaret, ad privilegia exhibenda partem ejus de gratia duximus admittendam: (& infra.) Distinguentes itaque inter libertatem per prædictum Episcopum Ecclesiæ ipsi concessam, & libertatem, quam ei longe ante tempus ipsius Episcopi Apost. sedes indulsit, quia nobis constitit extortum fuisse in Episcopi concessione Canonicorum assensum, & concessionis paginam in aliquot lineis habuisse rasuras, & subscriptiones singulas fuisse singulis subscribentium manibus adnotatas: scriptum autem, quod nobis exhibitum fuerat, nec rasuram prætere, nec esse variis subscriptionum manibus variatum, sed a primo ad ultimum eadem manu conscriptum, libertatem ab ipso Episcopo concessam [per a extorsionem] irritam decernimus, & inanem: super hoc sententiam delegatorum Judicum confirmantes. Quia vero evidentem agnovimus ex privilegiis antedictis b prædecessores nostros Ecclesiæ sanctæ Crucis libertatis privilegium indulgisse, & quod in ea possessione tandiu fuerat libertatis, quod aliis etiam cessantibus præscripisset: libertatem ei a prædecessoribus nostris indulgam, auctoritate Apost. confirmamus, tibi super hoc silentium imponentes. Super c hoc autem in nullo sententiæ delegatorum Judicum derogamus, cum ipsi de hac non cognoverint libertate: (& infra.)

Cumque libertatem a prædecessoribus nostris indultam monasterio confirmamus, ad jus professionis (quod est contrarium libertati) monasterium de ernimus non teneri, non derogantes Judicibus delegatis, quibus libertatis privilegia non fuerant præsentata: in cæteris autem latam a prædictis Judicibus sententiam pro Colubrien. Ecclesia confirmamus.

CAP. XIV.

Contra privilegia Ecclesiæ minori spatio quadraginta annorum non præscribitur. h. d. secundum verum intellectum.

Idem Episcopo, & Magistro C. Lemovicen. [an. 1213.]

ACCIDENTIBUS d ad præsentiam nostram Abbatibus, & Conventus Naviacen. ex una parte, & Templariorum de Tiocon. ex altera procuratoribus, procurator Monachorum proposuit, quod cum decimas terrarum de Sarcole diu quiete possederint, antequam ad Templariorum dominium pervenissent: & postquam Templarii terras acquirere prædictas, decimas earundem per XL. annos & amplius pacifice possederint, nunc eis ipsas subtrahere non verentur: (& infra. 1) Discretionem vestram mandamus, quatenus si Abbas, & Monachi sufficienter ostenderint, quod a Templariis decimas de terris prædictis per XL. annos continue ceperint sine lite, vos ad præstationem ipsarum Templarios compellatis. Cum enim tanto tempore contra indulta privilegia decimas solverint eis, renunciant tacite præsumuntur. Quod si in probatione defecerint, ab ipsorum impetitione Templarios absolvatis, ipsis super hoc silentium perpetuum e imponentes.

[1 His igitur, & aliis, quæ coram prædicto Capellano fuere proposita, plenius intellectis, quia de ipsis non potuit exhiberi plena fides.]

a Hæc duo verba, per extorsionem, desunt in omnib. ver. cod. b al. ita: ex privilegiis antedictis, prædecessores &c. c al. per hoc autem. d Cap. 5. eod. tit. in 3. compil. e Dicitio, perpetuum, deest in antiq. Cod.

CAP. XVI.

Exemptus ratione certæ rei, vel certi loci, non censetur exemptus respectu alterius rei, vel loci. h. d. & est textus notabilis, & multum allegabilis.

Idem Episcopo Lingonensi. (an. 1213.)

CUM Capella a Ducis Burgundiæ b gaudere dicatur hujusmodi privilegio, quod nullus Archiepiscopus, vel Episcopus in personas Canonicorum ejusdem capellæ suspensionis vel excommunicationis, aut interdicti sententias, audeat promulgare, quidam capellæ prædictæ Canonici, qui parochiales Ecclesias a te tenent, occasione privilegii prælibati, in his etiam, quarum jurisdictio ad te pertinet, ita se dicunt exemptos, ut quantumcunque graviter interdum excedant, tuæ correctioni reculent, & sententiæ subjacere. Quocirca mandamus, quatenus in quantum exempti sunt ejusdem ratione capellæ, Apostolicis privilegiis deferas reverenter: sed in quantum ratione parochialium Ecclesiarum, vel alias jurisdictionem tuam respicere dignoscuntur, officii tui debitum in eisdem libere prosequaris.

CAP. XVII.

Per exemptionem concessam monasterio, capella sibi subjecta non censetur exempta.

Idem Abbati, & fratribus Evafen. c cœnobii.

(an. 1213. Romæ.)

EX ore d sedentis in throno procedit gladius bis acutus, quoniam ex ore Roman. Pontif. rectissima debet exire sententia, quæ contra justitiam nulli parcat, sed reddat unicuique quod suum est. Cum igitur inter vos, & Vigor. e Episcopum, super monasterii vestri subjectione, ac libertate controversia verteretur, monasterii vestri proposuit procurator, quod idem monasterium ab ipsa sui fundacione liberum extitit & exemptum: & ad hoc probandum privilegia prædecessorum nostrorum inducens, unum Constantini, & alterum Alexandri, necnon indulgentias Clementis & Celestini, quorum usum continuum a longis retro temporibus per depositiones testium ostendere nitebatur: (& infra.) Porro in privilegio Constantini quiddam contineri perspicitur, per quod idem cœnobio videtur ad jurisdictionem Episcopi pertinere: videlicet, quod Abbas ejusdem primum locum post Vigorien. Præfulem semper obtineat. Unde cum locum ipsum obtinere non possit in generali Concilio, neque in provinciali: quoniam absconum esset, ut Abbas primus post illum super alios Episcopos resideret: relinquitur ergo, quod locum illum in Episcopali Synodo intelligatur habere: quare tenetur ad Synodum Episcopalem accedere, ac per hoc ipsius statuta recipere ac servare. In privilegio vero Alexandri Papæ quiddam f aliud continetur, per quod diocesanus Episcopus in eodem cœnobio jurisdictionem suam (etsi non in omnibus, in quibusdam tamen) retinuisse videtur: cum in illo dicatur, quod Vigor. Episcopi ab ejusdem loci fratribus aliquid injuste non exigant, sed his tantum contenti permaneant, quæ prædecessores eorum antecessoribus suis constat rationabiliter impendisse: unde constat, quod Abbates Episcopis aliqua de suis exhibere tenerentur. Nos igitur his & aliis diligenter auditis, cum a neutra parte sit probata præscriptio, sententialem definimus, quod Evafen. g cœnobium liberum est in capite, tanquam ab Episcopali jurisdictione prorsus exemptum, & soli Rom. Eccl. subiectum, tutela tamen ipsius Cantuar. Archiepisc. reservata: in membris autem, quæ non probantur exempta, dioc. Episcopo ipsum subjacere decernimus: propter quod Abbas ad Synodum h ejus debet acce-

a Cap. 6. eod. tit. in 3. compil. b al. Divionen. at in veteri comp. ita, Bohemie: sed Vaticana, & alia exemplaria constant habent, Burgundiæ. c Evafen. al. Evafsen. d Cap. 7. eod. tit. in 3. compil. Initium sumitur ex Apoc. c. 1. & 19. e VVigornien. al. VVigoren. f quoddam in antiq. g Evafsin. h Vid. Conc. Trident. sess. 24. de reform. c. 2.

dere, primumque locum post Vigor. Episcopum obtinere: pro ipsis quoque membris non exemptis idem Abbas tenetur Vigor. Episcopo exhibere reverentiam, obsequium, & honorem: quibus Vigorien. Episcopus sibi competenter exhibitus debet manere contentus.

C A P. XVIII.

Receptus sub protectione Papa, per hoc non censetur exemptus. hoc dicit.

Idem Ausonen. Episcopo. (an. 1214.)

EX parte a tua fuit quaesitum, utrum Clerici, & Laici, qui literas protectionis ostendunt, in quibus personae suae expresso nomine cum omnibus rebus suis sub Apost. protectione consistere declarantur, a jurisdictione Episcopi diocesani sint exempti. Nos autem tibi respond. quod per literas hujusmodi ab Episcoporum suorum potestate minime subtrahuntur.

C A P. XIX.

Religiosi, quibus a Papa concessum est, ut Ecclesias ei subiectas possint in proprios usus convertere, non auctoritate propria, sed a diocesano loci possessionem illarum Ecclesiarum recipere debent: nisi in privilegio aliud exprimat.

Idem Eliden. Episcopo. c (an. 1214.)

PASTORALIS officii: (& infra.) Interrogasti utrum viris religiosi, quibus a S. Apost. est indultum, ut Ecclesias suas in proprios usus possint convertere, decedentibus personis earum, liceat auctoritate propria possessionem earundem intrare, vel per dioc. Episcopum e in ipsa fiant potius inducendi. Ad quod respon. quod nisi forte in indulgentia summi Pontificis id contineatur expressum, suo Episcopo inconsulto in possessionem ipsarum eis non est licitum introire: quia per indulgentiam hujusmodi Episcopali juri non credimus derogari.

C A P. XX.

Si is, propter cuius delictum positum est interdictum, illud non servat, alii nihilominus servare tenentur: secus, si ille non servat, in cuius favorem latum fuit.

Idem Episcopo, & Capitulo Tripol. g (an. 1214.)

PEITITIS per sed. Apost. hederi, utrum cum propter Hospitalarios, vel Templarios civitas vestra generalis supponitur interdicto, eidem non servantibus, vos illud teneamini observare. Ad quod duximus respondendum, quod illorum excessus vobis non praebet licentiam excedendi. Sed si praefati Hospitalarii, vel Templarii privilegiorum suorum fines excesserint, violando temere interdictum, quod pro eis fuerat promulgatum: ne videantur de aliorum fletu ridere, vos in poenam praesumptionis eorum, quamdiu ipsi violaverint interdictum, de nostra licentia celebretis.

C A P. XXI.

Privilegium concessum monasterio, ut ejus Monachi excommunicari non possint, intelligitur de Monachis existentibus in monasterio, vel in Ecclesiis sibi subiectis utroque jure. h. d. & est casus quotidianus.

Idem [an. 1214.]

QUONIAM i per confessionem constat partis adversae, quod Nepefinus Episcopus jus Episcopale percipit in Ecclesia S. Blasii de Flagen. credimus, quod non obstante illo capitulo privilegii, quod monasterio est indultum, ut nullus Episcopus Ecclesias utroque jure illi subiectas interdicto supponere, vel Monachum, seu Clericum ejusdem monasterii synodare, vel excommunicare praesumat, praefatus Episcopus possit interdicere dictam Ecclesiam, & excommunicare Monachum, seu Clericum vestrum ad ejus regimen deputatum, cum alterutrum de jure fuerit faciendum: quoniam illud capitulum esse

a C. 8. eod. tit. in 3. comp. b al. taliter. c Helien. al. Beluen. d C. 8. eod. tit. in 3. comp. e Distio. Episcopum, deest in plerisque exemplar. f al. ipsas: sed ut plurimum habetur, ut est impressum. g Tripolitan. h C. 3. eod. tit. in 4. comp. i C. 4. eod. tit. in 4. comp. x al. Baslii de Flagen. al. Flagan.

intelligendum videtur de Monachis, aut Clericis in ipso monasterio permanentibus, vel ad Ecclesias destinatis, utroque jure sibi subiectas.

C A P. XXII.

Episcopus remittens alicui Ecclesia decimas Episcopales indefinite, remissio videtur non solum praeteritas, sed & futuras. Et est casus notabilis.

Idem Londonen. a Archiepisco. Apost. sed. Legato. (an. 1214.)

QUIA circa b: (& infra.) Quaesivisti, utrum Monachi omnium sanctorum privilegium praedecessoris tui, super Episcopalis decimis retinendis indultum extendere valeant ad possessiones acquiras, & postmodum acquirendas.

Super quo tale damus responsum, quod si decimarum illarum remissio facta extitit secundum canonicas sanctiones, praedecessor tuus indefinite decimas Episcopales monasterio remittendo [cum nihil exceperit, & poterit excepisse, ac in beneficiis plenissima sit interpretatio adhibenda, nec debeat una eademque substantia diverso jure censi] intellexisse videtur non solum de decimis possessionum illius temporis, sed futuri.

C A P. XXIII.

PONIT Concilium ordinem quatuor Patriarchalium sedium usque ibi, Servata: ubi ponit vria privilegia ipsarum. Primum, quia dant Pallium. Secundum ibi: Dominice, quia ante se Crucem deferri faciunt, praeterquam in casibus hic exceptis. Tertium ibi: In omnibus, quia ad ipsos appellatur, & in hoc protestatur ibi, Salvis.

Idem in Concilio generali. [an. 1216.]

ANTICA Patriarchalium d sedium privilegia renovantes sancta universalis Synodo approbante sancimus c, ut post Romanam Ecclesiam [quae disponente Domino super omnes alias ordinariae potestatis obrinet principatum, utpote mater universorum Christianidelium, & magistra] Constantinopolitana primum, Alexandrina secundum, Antiochena tertium, Hierosolymitana quartum locum obtineat, servata cuilibet propria dignitate: ita quod postquam Antistites earum a Rom. Pontifice receperint pallium (quod est plenitudinis officii Pontificalis insigne) praestito sibi fidelitatis, & obedientiae juramento, licenter & ipsi suis Suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro se professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsonem obedientiae ab eisdem. Dominice vero crucis vexillum ante se faciant ubique deferri, nisi in urbe Romana, & ubiqueque summus Pontifex praesens extiterit, aut ejus Legatus utens insigniis Apostolicae dignitatis. In omnibus autem provinciis eorundem jurisdictioni subiectis ad eos (cum necesse fuerit) provocetur: salvis appellationibus ad sed. Apost. interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum.

C A P. XXIV.

Privilegium Religiosis concessum, ut possint sepelire confratres suos tempore interdicti, intelligitur de illis confratribus, qui licet maneat in seculo, obtulerunt se tamen Ordini mutato habitu seculari, vel de illis, qui bona sua eis dederunt usi fructu retento. Hoc primo. Privilegium Religiosis concessum, quo eis venientibus ad locum interdictum, semel in anno aperiuntur Ecclesiae, ut celebrentur in eis divina, intelligitur, quod una tantum sola Ecclesia aperiatur in loco. H. secundo.

Idem f. in eodem. (an. 1216. Romae.)

Ut

a Londin. b C. 5. eod. tit. in 4. comp. c De indefinita locutione, an, & quando equipolleat universali, vide Cov. l. 1 var. ref. c. 13. d De Patriarcharum prerogativa, dignitate & numero, Chass. in Cat. glor. mundi. p. 4. consil. 9. Nic. Boer. de auctor. magni Concilii. n. 30. & seq. v. secundum locum. e Vide Clem. ult. tit. de privileg. f Scilicet Innoc. III. in Conc. Later. p. 27. c. 7. eod. tit. in 4. comp.

UT privilegia, quae quibusdam religiosis Romana concessa sunt Ecclesiae, permanent inconvulsa, quaedam in eisdem duximus declaranda, ne minus sane intellecta pertrahantur ad abusum, propter quem possint merito revocari, quia privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate. Sane quibusdam Regularibus Apost. sedes indulget, ut his, qui fraternitatem eorum assumpserint, si forsitan Ecclesiae, ad quas pertinent, a divinis officiis fuerint interdictae, ipsosque mori contigerit, sepultura Ecclesiastica non negetur, nisi excommunicati, vel nominatim fuerint interdicti. Suos quoque confratres, quos Ecclesiarum Praelati apud Ecclesias suas non permiserint sepeliri, nisi excommunicati, vel interdicti fuerint nominatim, ipsi ad Ecclesias suas deferant tumulandos. Hoc autem de illis confratribus intelligimus, vel qui adhuc manentes in seculo eorum Ordini sunt oblata, mutato habitu seculari: vel eis, qui bona sua dederant inter vivos, retento sibi [quamdiu in hoc seculo vixerint] usufructu: qui tamen sepeliantur apud ipsorum Regularium, vel aliorum non interdictas Ecclesias, in quibus elegerint sepulturam: ne si de quibuslibet ipsorum Fraternitatem assumptibus fuerit intellectum, pro duobus, aut tribus denariis annuatim sibi collatis dissolvatur pariter, & vilescat Ecclesiastica disciplina: certam tamen & ipsi remissionem obtineant ab Apostolica sibi sede concessam. Illud etiam, quod hujusmodi regularibus est indultum, ut si qui fratrum suorum, qui ab eis missi fuerint ad recipiendas fraternitates, sive collectas in quamlibet civitatem, sive castellum, vel vicum adinvenerint, si forte locus ille a divinis officiis sit interdictus, in eorum jucundo adventu semel in anno aperiuntur Ecclesiae, ut exclusis excommunicatis divina ibidem officia celebrentur: sic intelligi volumus, quod in eadem civitate, aut castro, aut villa una tantum Ecclesia ejusdem Ordinis fratibus semel (ut dictum est) aperiatur in anno: quia licet pluraliter dictum sit, quod in eorum jucundo adventu Ecclesiae aperiuntur, non tamen ad Ecclesias ejusdem loci divinum, sed praedictorum locorum conjunctim sano referendum est intellectu: ne si hoc modo singulas ejusdem loci visitare Ecclesias, nimium vilipendi contingeret quentiam interdicti. Qui vero contra declarationes praedictas quicquam sibi usurpare praesumpserint, gravi subiaceant ultioni.

C A P. XXV.

Tempore generalis interdicti Episcopi non prohibiti, qui non fuerunt culpabiles interdicti, clam celebrare possunt, & hodie istud non est privilegium Episcoporum, sed jus commune, ut in c. fin. de sent. excom. in 6. & ibi plene habetur, an, & quando, & qualiter possit celebrari tempore interdicti.

Idem a in eodem. [an. 1216.]

QUOD nonnullis est religiosis indultum in favorem Pontificalis officii ad Episcopos extendentes concedimus, ut cum commune terrae interdictum fuerit, excommunicatis, & interdictis exclusis, possint quandoque januis clausis, suppressa voce, & non pulsatis campanis divina celebrare officia, nisi & hoc ipsum eis expresse fuerit interdictum. Verum hoc illis concedimus, qui causam aliquam non praestiterint interdicto, nec quicquam [doli b, vel] fraudis ingesserint, tale compendium ad iniquum dispendium pertrahentes.

C A P. XXVI.

Privilegia non sunt violanda etiam indirecte. h. d. generaliter.

Honorius III. Archiep. & Episcopis, in quorum dioc. monasteria, & Prioratus Cluniacen. monasterio subiecta consistunt. (an. 1216.)

a Innoc. III. in Conc. Lat. c. 48. & C. 8. eod. tit. in 4. comp. b hac duo verba, doli, vel, desunt in antiquior. cod.

QUANTO amplius: (& inf.) Sane dilecti filii Abbas, & Conventus Cluniacen. a gravem nobis querimoniam obtulerunt, quod quidam vestrum, & vestrorum Officialis, cum in eos, & sui Ordinis Monachos non possint excommunicationis, & interdicti proferre sententias, eo quod super hoc Apost. sed. privilegiis sunt muniti, in eos, qui molunt in molendinis, vel coquant in furnis eorum, quicquid vendendo, seu emendo, aut alias eis communicant, sententias proferunt memoratas: & sic Apostolicorum privilegiorum non vim, & potestatem, sed sola verba servantes dicti ordinis Monachos quodammodo excommunicant, dum eis alios communicare non sinunt. Ex quo illud etiam evenit inconveniens, ut ipsi Monachi quantum ad hoc judicentur judicio Judaeorum, & qui eis communicant in praedictis, majorem excommunicationem incurrant, quam etiam excommunicatis communicando fuerint incurfuri. Nolentes igitur haec crebris ad nos clamoribus jam perlata ulterius sub dissimulatione transire, vobis universis, & singulis mandamus, quatenus hujusmodi sententias in fraudem privilegiorum nostrorum de caetero non feratis: quia si super hoc ad nos denuo clamor ascenderit, non poterimus oculis conniventibus pertransire, quin promulgatores talium sententiarum feveritate debira castigemus.

C A P. XXVII.

Qui in habitu, & tonsura, & ceteris ut Laici conversantur, deprehensi in maleficiis se pro Clericis non defendunt: ita communiter summat.

Idem V. quondam Anglorum Reginae illustri. (an. 1216.)

EX parte tua fuit propositum, quod nonnulli literati, quos nec habitus, nec tonsura Clericos profitentur, in terra tuae jurisdictioni subiecta degentes, cum deprehendantur in aliquibus forisfactis, ut jurisdictionem tuam eludant, & debitam pro delictis ultionem evadant, assumunt, seu etiam resumunt tonsuram abiectam, seu habitum clericalem, licet ante pro laicis ab omnibus haberentur. Ne igitur tonsura, vel habitu sic resumpto malitia foveatur, si tuam jurisdictionem exerceas in hujusmodi delinquentes, qui sine tonsura, & habitu in delicto fuerint deprehensi, aequanimiter duximus tolerandum: cum malitiis hominum indulgeri non debeat, sed potius obviari.

C A P. XXVIII.

Parisis, & in locis vicinis jus civile legi non debet. Idem c. (an. 1220.)

SUPER specula: [& inf.] Sane licet sancta Ecclesia legum secularium non respuat famulatum, quae aequitatis, & iustitiae vestigia imitantur: quia tamen in Francia, & nonnullis Provinciis Laici Rom. Imperatorum legibus non d utuntur, & occurrunt raro Ecclesiasticae causae tales, quae non possint statutis canonicis expediri: ut plenius sacrae paginae instatur: [& infra. 1]

Firmiter interdicimus, & districtius inhibemus, ne Parisiis, vel in civitatibus, seu aliis locis vicinis quisquam docere, vel audire jus civile praesumat. Et qui contra fecerit, non solum a causarum patrocinis interim excludatur, verum etiam per Episcopum loci excommunicationis vinculo innodetur. Vos autem filii sic diligenter praescripta servetis, & faciat studiosus ab aliis observari, quod veri amici sponsi possitis merito comprobati, dum per anymphos suos erudiendos ad epithalamica carmina curaveritis promoveri. Dat. Rom. Pontificatus nostri an. quar.

a De ordin. Cluniacens. origine, & antiquitate Chass. in Catalog. glor. mundi p. 3. Vid. Covar. in pract. q. c. 32. c. C. Paris. & c. Eccl. Prelat. Paris. constituitis. quare sup. de magistris & c. d. quatenus Gloss. & Dd. hic quaerunt, an omnes subint. Imperatori, vid. Chass. in Catal. glor. mundi. p. 5. consil. 28.